

ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะอุดสำลักขี้เทาในทารกแรกเกิดโรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช

จังหวัดสุพรรณบุรี

RISK FACTORS FOR MECONIUM ASPIRATION SYNDROME

IN INFANTS AT CHAOPRAYA YOMARAJ HOSPITAL,

SUPHANBURI

โดย

นางวราพร พลายชุมพล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2549

ISBN 974-9781-17-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วิทยานิพนธ์	ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะสูดสำลักขี้เทาในทารกแรกเกิด โรงพยาบาลเจ้าพระยา ยอมราช จังหวัดสุพรรณบุรี Risk Factors for Meconium Aspiration Syndrome in Infants at Chaopraya Yomaraj Hospital, Suphanburi
ชื่อนักศึกษา	นางวราพร พลายชุมพล
รหัสประจำตัว	464032
สาขาวิชา	การจัดการระบบสุขภาพ
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะสูดสำลักขี้เทาในทารกแรกเกิดของโรงพยาบาลเจ้าพระยา ยอมราช จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาย้อนหลังในกลุ่มทารกที่มีภาวะสูดสำลักขี้เทาที่ได้รับไว้รักษา ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2547 ดำเนินการศึกษาทารกที่เกิดภาวะสูดสำลักขี้เทาเข้าปอด ตามเกณฑ์การวินิจฉัยที่ได้กำหนดขึ้น จำนวน 187 ราย มีประวัติละเอียดให้ศึกษาจำนวน 134 ราย (กลุ่มผู้ป่วย) และทารกที่ไม่เกิดภาวะสูดสำลักขี้เทาเข้าปอด จำนวน 243 ราย (กลุ่มเปรียบเทียบ) โดยเก็บข้อมูลด้านมารดา เกี่ยวกับประวัติส่วนบุคคล การตั้งครรภ์ การฝากครรภ์ ภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ ขณะคลอด ขณะคลอด และข้อมูลด้านทารกเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของทารก ภาวะแทรกซ้อนขณะอยู่ในครรภ์มารดา ขณะคลอดและหลังคลอด การดูแลและผลการรักษาทารก โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลที่จัดทำขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และทดสอบความสัมพันธ์เพื่อหาปัจจัยเสี่ยงโดย Odds Ratio (OR) 95% Confidence interval of OR, Chi-square test และ Fisher's exact test ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะสูดสำลักขี้เทาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ปัจจัยด้านมารดา ได้แก่ ครรภ์เกินกำหนด (อายุครรภ์มากกว่า 42 สัปดาห์) (OR = 4.68, p = 0.003) ประวัติภาวะค้ำขั้น (Fetal Distress) (OR = 2.32, p = 0.004) มีการติดเชื้อ เอช ไอ วี (OR = 5.07, p = 0.02) รกคลอดตัวก่อนกำหนด (ไม่สามารถหาค่าได้, p = 0.002) ปัจจัยด้านทารก คือ ค่าการประเมินภาวะสุขภาพที่ 1 นาทีแรกคลอด (Apgar score ที่ 1 นาที) < 7 (OR = 1.81, p = 0.02)

นอกจากนี้ได้ศึกษาภาวะแทรกซ้อนของทารกที่พบบ่อย ได้แก่ ปอดบวมร้อยละ 11.2 ถูกลมรั้ว ร้อยละ 9.0 และภาวะความดันเลือดในปอดสูงร้อยละ 3.7 ซึ่งภาวะความดันเลือดในปอดสูงเป็นภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงในผู้ป่วยกลุ่มนี้

ภาวะสุดสัณักข์เทายังคงเป็นปัญหาที่พบได้บ่อย เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดปัจจัยดังกล่าว ต้องมีการร่วมมือกันระหว่างทีมสูติกรรมและกุมารเวชกรรมในการดูแลมารดาตั้งแต่การมาฝากครรภ์ การดูแลมารดาและทารกในขณะคลอด ขณะคลอด และหลังคลอดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดความรุนแรงและลดอัตราการตายของทารกที่มีภาวะสุดสัณักข์เทได้

คำสำคัญ ปัจจัยเสี่ยง ภาวะสุดสัณักข์เท ทารกแรกเกิด

Thesis Title Risk Factors for Meconium Aspiration Syndrome in Infants
at Chaopraya Yomaraj Hospital, Suphanburi

By Mrs. Waraporn Plichumpol

Identification No. 464032

Degree Master of Science (M.S.)

Major Health System Management

Academic Year 2006

ABSTRACT

This is a retrospective study of infants with meconium aspiration syndrome (MAS) in Chaopraya Yomaraj Hospital, Suphanburi. The purpose was to investigate the risk factors for MAS during 3 year period (October 2001 to September 2004). A case control study was carried out among 134 infants with MAS (the case group) and 243 non MAS infants (the control group). Data, obtained from medical records including personal history, obstetric conduction and complication in mothers and infants of the case and control groups, were analyzed by using descriptive statistics, Chi-square test, Odds ratio (OR), 95% Confidence interval of OR, and Fisher's exact test.

Results revealed that the significant risk factors for neonatal meconium aspiration syndrome were (a) post term (OR=4.68, p=0.003) (b) fetal distress (OR=2.32, p=0.004) (c) HIV positive (OR=5.07, p=0.02) (d) abruptio placenta (OR= infinity, p=0.002) and apgar score at 1 min <7 (OR=1.83, p=0.023). In addition, the complications of MAS were studied and result showed that the common complications were pneumonia (11.2%) ,pneumothorax (9.0%) and persistant pulmonary hypertension of the newborn (PPHN) (3.7%). PPHN was the most serious complication.

MAS remained one of the most common occurrence among infants, faced by health care providers. Management for reducing the risks for MAS should be emphasized. The integration of obstetric and pediatric interventions at birth, such as, amnio infusion and aggressive resuscitation should be applied. This may decrease the incidences of MAS. It was suggested that an appropriate

antenatal and postnatal management guide lines should be established and implemented to reduce the morbidity and mortality rates of MAS.

Key word : Risk factors, Meconium Aspiration Syndrome (MAS), Infants

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ทองกระจาย อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและกรรมการวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการทำวิจัย ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์พิพัฒน์ ลักษณ์จิรกุล ในการให้คำแนะนำเรื่องเนื้อหาการวิจัยและการวิเคราะห์ทางสถิติ อาจารย์ ดร.วนิดา คุณรงค์ฤทธิ์ชัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในเรื่องเนื้อหาการวิจัยและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานวิจัยครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งขอขอบคุณ นายแพทย์พงษ์สรร สุวรรณ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย และขอขอบคุณ คุณธานินทร์ สุธีประเสริฐ และแพทย์หญิงศิริพร เรืองสุขอุดม ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับความสมบูรณ์ครบถ้วน

ขอขอบพระคุณคณะอาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคณะเจ้าหน้าที่แผนกเวชระเบียน หอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิด หอผู้ป่วยกุมารเวชกรรมชั้น 3 และหอผู้ป่วยสูติกรรม โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลสำเร็จลุล่วงด้วยดี รวมถึงพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่ไม่ได้กล่าวนามที่รับภาระหน้าที่งานประจำของผู้วิจัยในช่วงขณะศึกษาต่อ และได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ-คุณแม่ ที่เป็นครูคนแรกแห่งชีวิต ขอขอบคุณคุณเจษฎา และเด็กชายแสงชัย พลายชุมพล ที่เสียสละเวลาของครอบครัว และคอยเป็นกำลังใจให้เสมอมา เพื่อส่งเสริมงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วง

วราพร พลายชุมพล